

Урбаністичні марення і дослідницька пристрасть Блера Рубла

У цьому номері ми представляємо статтю відомого американського соціального дослідника Блера Рубла “Муза урбаністичних марень: мистецтво і соціальні зміни у місті, що трансформується”, яку він підготував для нашого журналу. Спектр наукових інтересів і наукова творчість Б.Рубла є різнобічними – від досліджень російської та радянської історії та сучасних проблем посткомуністичної трансформації до процесів транснаціональної міграції та глобального сталого розвитку. Тривалий час (впродовж 1989–2012) він очолював Інститут Кенана при Міжнародному центрі Вудро Вільсона у Вашингтоні. Інститут спеціалізується на російських і пострадянських дослідженнях.

Але головною дослідницькою пристрастю Б.Рубла були і залишаються урбаністичні студії та соціологія міста. Цей його дослідницький інтерес до міста як доквілля часто майже оголеного соціального нерву проблем, осередка складних людських інтеракцій і конфліктів, але й нових соціальних можливостей, компромісних і толерантних комунікацій, трансформацій суспільного досвіду, конструювання нових ідентичностей, — цей інтерес тривалий час простежується у головних наукових публікаціях вченого. Серед них насамперед слід згадати: “Leningrad: Shaping a Soviet City” (1990) – дослідження перетворення колишньої імперської столиці у майже провінційне місто кінця епохи СРСР, “Second Metropolis: Pragmatic Pluralism in Gilded Age Chicago, Silver Age Moscow, and Meiji Osaka” (2001) – компаративно-історична дослідницька перспектива суспільно-політичного підйому Чикаго, Москви та Осаки, “Creating Diversity Capital” (2005) – дослідження соціальних змін у Монреалі, Вашингтоні та Києві під впливом глобальних міграційних процесів, збірка за його редакцією “Urban Diversity” (2010), яка, між іншим, надала мені щасливу нагоду співпрацювати з Блером Рублом.

Варто також сказати, що наукова творчість Б.Рубла, зокрема його урбаністичні студії, вже певною мірою відомі вітчизняним соціальним дослідникам. Дві його праці були оприлюднені в українському перекладі, а саме: “Creating Diversity Capital” 2007 року з авторською презентацією книги в Інституті соціології НАН України і “Second Metropolis” 2010 року.

Стаття, яку ми тут публікуємо в англomовному оригіналі, є концентрованим авторським оглядом головних ідей та сюжетів нещодавно опублікованої книги Б.Рубла “The Muse of Urban Delirium: How the Performing Arts Paradoxically Transform Conflict-Ridden Cities into Centers of Cultural Innovation” (Washington, D.C.: New Academia Publishing, 2017). Головна про-

блема, яку тут досліджує автор на прикладі шести міст на п'яти континентах, – це соціально-конструктивний потенціал різних форм мистецтв у парадоксальній трансформації міста-конфлікту в центр культурних інновацій і, звідси, переосмислення та маніфестації нових соціальних ідентичностей. Утім, стаття, на мою думку, цікава не лише оригінальним методологічним підґрунтям, багатим емпіричним матеріалом та вдумливими спостереженнями автора крізь його особистий досвід сприйняття соціальних реалій різних сучасних міст. Це – зразок своєрідної соціологічної поетики та непересічної соціологічної уяви, з якими Б.Рубл пише про місто. Як він справедливо зазначає, міста як найбільші та найскладніші продукти людської діяльності є завжди недосконалими, адже створені людьми, але саме ця недосконалість і спонукає людей до сумісної творчості та соціальних інновацій.

*ВІКТОР СТЕПАНЕНКО,
головний редактор журналу*